

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічного аналізу

**ЗБІРНИК НАУКОВО-
ПРАКТИЧНИХ СТАТЕЙ**

Частина II

ОДЕСА - 2018

Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). – 2018. – 276с. (18,4 др.арк.)– Мова: українська.

У збірнику наведено матеріали з проблем удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління бізнес-процесами сучасної економіки. Наведені статті переважно відображають основні результати наукових і практичних досліджень студентів з економічного, фінансового, управлінського, стратегічного аналізу.

Редакційна колегія:

Волкова Н.А., к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічного аналізу

Дрозд І.К., д.е.н., професор, професор кафедри економічного аналізу

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу

Збірник науково-практичних статей обліково-економічного факультету затверджено на кафедрі економічного аналізу ОНЕУ. Протокол № 7 від 15 грудня 2017 р.

За точність викладення матеріалу та достовірність наведених фактів, прізвищ, цитат, відповідальність несуть автори.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «МОТОР СІЧ»

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах сучасної ринкової економіки для кожного підприємця необхідно мати уяву про стан власного підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень. При цьому інструментом для отримання інформації про компанію є економічний аналіз, який дозволяє опрацювати матеріали щодо фінансового стану організації, а також робити висновки і діяти відповідно до отриманої інформації.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблемам оцінки фінансового стану підприємств велику увагу приділяють такі провідні вчені та дослідники, як: Базилінська О.Я., Калина А.В., Коробов М.Я., Івахненко В.М., Литвин Б.М., Стоян В.І., Стельмах М.В., Артюхова А.В., Шакур Н.С., Рузавин Г.І., Мец В.О., Крейнік М.М., Фурсова М.М., Чупис А.В., Савицька Г.В., Шеремет А.Д., Русак Н.А. та ін. Серед яких окремо слід виділити Базилінську О.Я. «Фінансовий аналіз: Теорія та практика»; Стельмаха М.В. «Фінансовий аналіз»; Шеремета А.Д. «Теорія економічного аналізу».

Мета. Завдання роботи полягає у дослідженні поняття «фінансовий стан», його особливостей та аналіз фінансового стану ПАТ «МоторСіч».

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан організації – категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу в фіксований момент часу, і яка характеризує здатність підприємства до саморозвитку і самофінансування. [1, с. 248] Фінансовий стан, як правило, визначає потенціал підприємства: становище як в конкурентному середовищі, так і визначає рівень гарантії економічних інтересів, що грає величезну роль в питаннях ділового співробітництва. Він є найважливішою характеристикою ступеня ефективності проведення економічної діяльності організації, тому так важливо розуміти значення і правильно оцінювати фінансовий стан підприємства [1, с 745].

У ринковій економіці фінансовий стан підприємства відображає кінцеві результати його діяльності. Саме кінцеві результати діяльності підприємства цікавлять власників підприємства, його ділових партнерів та податкові органи. Це зумовлює важливість проведення аналізу фінансового стану економічного суб'єкта і підвищує роль такого аналізу в економічному процесі.

Метою аналізу фінансового стану є надання комплексної оцінки фінансового стану підприємства для пошуку шляхів поліпшення його платоспроможності, виявлення змін у фінансовому стані в просторі та часі, визначення та прогнозування основних факторів впливу на фінансовий стан підприємства [2, с 82].

Інформаційною базою для оцінки фінансового стану підприємств за будь-яким з методів є бухгалтерська фінансова звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, дані статистичної звітності та оперативні дані, бізнес план, матеріали маркетингових досліджень і інші [3, с 43].

ПАТ «МоторСіч» - українське підприємство, що займається розробкою, виробництвом, ремонтом і обслуговуванням авіаційних газотурбінних двигунів для літаків і вертольотів, а також промислових газотурбінних установок.

Розглянемо декілька аспектів аналізу фінансового стану:

- загальна оцінка фінансового стану і його зміна за період;
- розрахунок і аналіз фінансових коефіцієнтів;
- проведення аналізу фінансової стійкості підприємства. [4, с. 12]

По-перше, необхідно провести оцінку структури та динаміку активів та їх джерел, тобто пасивів. Більш досконалу характеристику активів наведено у таблиці 1.

Але лише аналізу активів буде недостатньо, так як це не дозволяє скласти цілісну картину фінансового стану підприємства.

Таблиця 1

Аналітична характеристика активів

(тис. грн.)

Показники	На початок 2016 року	На кінець 2016 року	Зміна за рік
01	02	03	04
1. Всього активів (стр. 1300)	20 669 059	25 323 530	4 654 471
01	02	03	04
в тому числі:			
2. Необоротні активи (стр. 1095)	5 951 427	6 244 725	293 298
- в % до активів	28,794	24,660	-4,134
3. Оборотні активи (стр. 1195)	14 706 093	19 078 659	4 372 566
- в % до активів	71,150	75,340	4,189
3.1. Запаси (стр. 1100 + стр. 1110)	10 534 121	12 941 091	2 406 970
- в % до оборотних активів	71,631	67,830	-3,801
3.2. Рахунки до отримання (стр. 1125 ++ стр. 1155)	2 226 238	2 603 236	376 998
- в % до оборотних активів	15,138	13,645	-1,493
3.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (стр. 1160 + стр. 1165)	1 908 936	3 466 732	1 557 796
- в % до оборотних активів	12,981	18,171	5,190
3.4. Витрати майбутніх періодів (стр. 1170)	-	-	-
- в % до оборотних активів	-	-	-
3.5. Інші оборотні активи (стр.1190)	40 168	68 598	28 430
- в % до оборотних активів	0,273	0,360	0,086
4. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (стр. 1200)	11539	110	-11429
- в % до майна (до активів)	0,056	0,0001	-0,055

Обов'язково необхідно провести аналіз пасивної частини балансу. У пасиві відображаються джерела утворення коштів підприємства, і його дослідження дуже важливе, так як фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від того, які кошти воно має в своєму розпорядженні і куди вони вкладені. Проведемо аналіз пасивної частини балансу за допомогою таблиці 2.

Аналіз активної і пасивної частини балансу дозволяє розглянути позитивні сторони діяльності ПАТ «Мотор Січ». По-перше, на кінець року відбулось збільшення активів та пасивів, що свідчить про розвиток, розширення виробництва та ефективну діяльність підприємства. Темпи приросту оборотних активів більше ніж темпи приросту необоротних активів, тобто підприємство є мобільним у своїй діяльності. Проведемо аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства. Одним із найважливішим чинником фінансової стійкості підприємства є його платоспроможність. Платоспроможність в першу чергу показує надійність підприємства, так як характеризує його фінансовий стан і рівень фінансового ризику. Цей показник представляє здатність підприємства в конкретний момент часу розрахуватися за всіма борговими зобов'язаннями власними коштами. Залежно від того, які зобов'язання приймаються в розрахунок, розрізняють короткострокову і довгострокову платоспроможність.

Таблиця 2

Динаміка складу і структури джерел активів

(тис. грн.)

Показники	На початок 2016 року	На кінець 2016 року	Відхилення за рік
01	02	03	04
1. Загальна сума джерел активів (стр.1900) в тому числі:	20 669 059	25 323 530	4 654 471
2. Власний капітал (стр.1495)	14 147 120	16 010 514	1 863 394
- в % до всіх джерел	68,446	63,224	-5,222
3. Зобов'язання підприємства (стр. 1595+1695)	6 521 939	9 313 016	2 791 077
- в % до всіх джерел в т. ч.	31,554	36,776	5,222
3.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (стр. 1595)	1 246 200	4 076 724	2 830 524
- в % до зобов'язань	19,108	43,774	24,667
3.2. Поточні зобов'язання і забезпечення (стр. 1695)	5 275 739	5 236 292	-39 447
- в % до зобов'язань	80,892	56,226	-24,667
4. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (стр. 1700)	-	-	-
- в % до всіх джерел	-	-	-
5. Наявність власних оборотних коштів (стр. 1495 – стр. 1095)	8 195 693	9 765 789	1 570 096
- в % до власного капіталу	57,932	60,996	3,064

Ліквідність підприємства – це його можливість перетворювати свої активи в гроші для покриття всіх необхідних платежів у міру наростання їх терміну. Так, під ліквідністю підприємства мається на увазі наявність у нього оборотних коштів у розмірі, достатньому для погашення короткострокових зобов'язань, тобто поняття «ліквідність» є тотожним поняттю «короткострокова платоспроможність» [5,с.85]. Наведемо рівень ліквідності підприємства у таблиці 3.

Таблиця 3

Показники платоспроможності підприємства

Показники	На початок 2016 року	На кінець 2016 року	Норматив	Відхилення за рік
01	02	03	04	05
Показники платоспроможності				
1. Коефіцієнт загальної ліквідності $K_{зл} = (2 \text{ розділ активу балансу}) / (\text{ряд. 1695})$	2,787	3,646	>2-2,5	0,859
2. Коефіцієнт поточної ліквідності $K_{пл} = (\text{ряд. 1125} + \text{ряд. 1190}) / (\text{ряд. 1695})$	1,0097	1,6384	>1	0,629
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності $K_{ал} = (\text{ряд. 1160} + \text{ряд. 1165}) / (\text{ряд. 1695})$	1,499	1,406	>0,2	-0,093

Дослідження платоспроможності підприємства дозволяє розглянути тенденцію перевищення коефіцієнтів ліквідності протягом року над нормативними значеннями, що показує

перевищення суми усіх платіжних засобів до суми усіх платіжних зобов'язань. Тобто, існує перевищення оборотних активів над поточними пасивами, що свідчить про сприятливий фінансовий стан підприємства з позиції аналізу його ліквідності. Крім цього, значення коефіцієнту поточної ліквідності на кінець року досягає рівня, який характерний для компаній в економічно розвинутих країнах і випереджає середнє значення коефіцієнта в Україні. Але на існує доволі високий коефіцієнт абсолютної ліквідності, що одного боку показує можливість підприємства до миттєвого погашення поточних зобов'язань, але дуже високе значення цього показника може дуже негативно впливати на рентабельність компанії, оскільки капітал вкладається у неробочі активи [5, с.94]. Це свідчить про погіршення менеджменту організації. Фінансова стійкість – це стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, що забезпечують йому незалежність від зовнішніх джерел фінансування [2,с.109]. Фінансова стійкість є однією з характеристик відповідності структури джерел фінансування в структурі активів.

На відміну від платоспроможності, яка оцінює оборотні активи і короткострокові зобов'язання підприємства, фінансова стійкість визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів. Аналіз фінансової стійкості підприємства показує, наскільки рівень його доходів перевищує рівень її витрат. Якщо компанія може вільно розпоряджатися своїм капіталом, швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, у неї налагоджені бізнес-процеси і продажі йдуть вгору або стабільні, то така компанія – фінансово стійка і з нею можна працювати [6, с. 90].

Таблиця 4

Аналіз фінансової стійкості підприємства

(тис. грн.)

№ рядка	Показник	Стаття (розрахунок)	На початок 2016 року	На кінець 2016 року
01	02	03	04	05
1	Власний капітал	1495	14 147 120	16 010 514
2	Необоротні активи	1095	5 951 427	6 244 725
3	Власні обігові кошти	(р.1-р.2)	8 195 693	9 765 789
4	Довгострокові зобов'язання	1595	1 246 200	4 076 724
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	(р.3+р.4)	9 441 893	13 842 513
6	Короткострокові кредити та позики	1600+1605	601 564	849 512
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів	(р.5+р.6)	10 043 457	14 692 025
8	Запаси	1100	10 533 983	12 940 915
9	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів	(р.3-р.8)	-2 338 290	-3 175 126
10	Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик	(р.5-р.8)	-1 092 090	901 598
11	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	(р.7-р.8)	490 526	1 751 110
	Тип фінансової стійкості		0,0,0 Кризовий	0,1,1 Нормальний

Фінансова стійкість підприємства може бути чотирьох типів: абсолютна, при якій всі запаси підприємства перекриваються власними коштами і підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів; нормальна, коли підприємство використовує для покриття запасів, крім власних

коштів довгострокові позичкові кошти; нестійка, при якому спостерігається порушення платоспроможності, але є можливість відновлення рівноваги через поповнення джерел власних коштів та скорочення дебіторської заборгованості; кризова, коли підприємство перебуває на межі банкрутства і не здатне виплатити кредиторську заборгованість за рахунок власних коштів [5, с.109].

Для забезпечення фінансової стабільності у підприємства повинна бути гнучка структура капіталу та здатність організувати його рух таким чином, щоб забезпечити постійне перевищення доходів над витратами.

Стійкий фінансовий стан — це підсумок грамотного, вмілого керування всім комплексом факторів, що визначаються результатами господарської діяльності підприємства [2, с. 110]. Аналіз фінансового стану підприємства проведемо у табл. 4.

Аналіз дозволяє побачити зміну фінансової стійкості підприємства, так як за рік змінився тип фінансової стійкості з кризового на нормальний. на початку року фінансову стійкість не можна вважати нормальною, оскільки компанія знаходилась на межі банкрутства, мала великі кредити і позики, які не могли бути погашені своєчасно, а гроші, дебіторська заборгованість та короткострокові цінні папери не можуть покривати навіть кредитової заборгованості [7, с. 200].

Водночас на кінець року відбулось покращення фінансової стійкості, та зміну типу від кризового на нормальний. Це зумовлено нестачею власних обігових коштів, яка на кінець року збільшилась і появою надлишку власних коштів і основних джерел покриття запасів.

Компанія може застосовувати власні кошти для покриття запасів, але використовує довгострокові позичкові кошти. Такий тип фінансування запасів є оптимальним з точки зору фінансового менеджменту. Тому на кінець року підприємство вийшло з кризового стану.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин і характеризується системою різних показників, які відображають наявність, розміщення та використання усіх фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану дозволяє виявити слабкі місця організації і займатись розробкою подальших заходів для оптимального функціонування підприємства. За аналізом підприємства можна зробити висновок, що у вартісному вимірі майже всі головні показники збільшились, що, у свою чергу, показує позитивний розвиток організації.

Список літератури

1. Артюхова А. В., Литвин А. А. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність та необхідність проведення // Молодий вчений. – 2015. – №11. – С. 744-747.
2. Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник // Литвин Б.М., Стельмах М.В. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.
3. Король В. Методические расхождения оценки кредитоспособности в системе анализа финансового состояния предприятия // Экономика. Финансы. Право. – №5. – 2016. – С. 41-49.
4. Фурсова М.М. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник // М.М Фурсова, А. А. Ільїн, Л. В. Мойсеева. – Видавництво ВГУЕС, 2011. – С. 12-18.
5. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: Теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] // О.Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009 – 328 с.
6. Аналітичні методи дослідження конкурентоздатності суб'єктів господарювання: Монографія. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, Кримполіграфпапір.– 2017. – 400 с.
7. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: Навч. Посібник // Н. А.Волкова, Н. Е. Подвальна Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2012. – 267 с.

Ніколов О. П.
41 група ОЕФ
Науковий керівник: